תסתכלי לי בעיניים

איתמר לוי

בצילומיה של אורית ברתיני שביט עולה שוב ושוב שאלת המרחק הנכון.
לרגע נראה כי הצילום קרוב, קרוב מדי: מזמין אותנו אל תוך הבית, אל תוך המשפחה, לחדר האוכל, לאמבטיה, למיטת הזוג. אנו רואים אותם, את הגיל שלהם, את מבנה גופם, עומדים מול המצלמה, חושפים עצמם למבט.
עם זאת, במקביל לקרוב מדי, הולך ומתרקם בצילום גם הרחוק והרחוק מדי: קדמת הבמה נשארת ריקה, הדמויות נמצאות בקצהו המרוחק של החדר, אין כמעט תנועה, אין כמעט דיבור, יש בהבעות דוק של ריכוז רציני לנוכח המצלמה. לעיתים נראה כאילו נלקח הצילום בבית מלון אנונימי, וגם בנינוחות הביתית יש איפוק מוקפד, איזון צבעוני, כמעין ממבראנה של מודעות עצמית. על אף הקרבה הרבה, משהו נשאר בלתי חדיר ובלתי נגיש.
המבט לכוד כאילו בין שתי תנועות סותרות – תנועה אקספרסיבית ותנועה אנטי-אקספרסיבית, תנועה של התקרבות ותנועה של הימנעות: האינטימיות פוגשת את הפנימיות שאינה ניתנת לשיתוף.
מתי הופך הפרטי לסודי? איך נבחין בין לבד לבודד? אין הבחנות ברורות, וכל הרמות מחלחלות זו לתוך זו.

באחד הצילומים האינטימיים והיותר מסתוריים נראית אורית, בגופיה ירקרקה, אוחזת במסננת פלסטיק ירוקה, מפנה אותה אל השמש כך שנקודות האור יפלו על פניה. המסננת היא במידת מה גם המצלמה - הפתח הנותן לאור להיכנס אל הלשכה האפלה. הפנים, על דפוס הנקודות הפזור עליהן, הן "הפילם", מצע הצילום. אולם מה מתרחש מעבר לעיניים העצומות? זאת איננו יודעים. הפנים הן מעין תמרור עצור – "עד כאן"! ואולי לא? אולי לוכד החלומות התלוי מאחור, בין הפנים והמסננת, מאפשר לנו להתקרב צעד נוסף אל תוך החלום שמעבר לצילום, אל כמה רסיסי אור שנלכדו יחד ליצור תמונה?

בצילום אחר נראים ממרחק ארבעה אנשים במעילים על חוף ים חורפי. יש בצילום זה משהו שונה כל כך מרוחה של שאר הסדרה: המרחב הביתי התחלף במרחב פתוח, החמימות התחלפה בקור, הקרבה התחלפה במרחק בין הדמויות לבין הצופה ובינן לבין עצמן. בדומה למקבץ נקודות האור בצילום המסננת, כאן מתגלה מקבץ של נקודות שחורות, עטופות היטב,

כל אחת לנפשה. על דרך הניגוד לשאר הסדרה חושף הצילום הזה את המרחק ואת השקט שבין הדמויות, כמעין קבוצה של בודדים.

בין שני הקטבים האלה, בין אורית המתבוננת אל תוך עצמה לבין הבדידות החשופה על חוף הים, מתגלה בהדרגה עולם שלם: מרחב פתוח-סגור, מינונים שונים ומדויקים של קור וחום, חיבוק ונפרדות, היות בתוך הבית ומחוצה לו. מה יוצר משפחה? מהו הכוח המלכד ההופך אותה לחלום משותף? וכיצד ממשיך כל אחד לחלום בתוכה את חלומו שלו? אולי יש צורך לשכוח לרגע שמדובר במשפחה, להיבלע במעטפת האור, להשתהות על שכנותם של כתמי הצבע, להקשיב לשקט, כדי להרגיש מבפנים את העולם שבצילום.